

Lliçó de graduació de la promoció 2018

“Cinc píndoles i una petició”

Àngel Lozano

Bona tarda a tots i a totes,

És un plaer tenir aquesta oportunitat d'adreçar-me a vosaltres, estudiants, en un context menys acadèmic, en un escenari que ens permet als professors anar més enllà de les qüestions tècniques que cobrim en les nostres assignatures. En el meu cas, jo ensenyo com funcionen les xarxes de comunicacions mòbils que tant feu servir; els sistemes 3G, 4G i ara, aviat, 5G, i per a aquells que heu passat per la meva assignatura, una salutació destacadament afectuosa.

Una de les meves aficions des de fa dècades és recollir dites i fragments de textos que m'agraden, i és una afició que m'ha fet un bon servei al llarg dels anys perquè es tracta de petites píndoles de saviesa, que sovint vénen bé. Vénen bé, per exemple, en una ocasió com la d'avui, en què he compost una minilllçó al voltant de cinc píndoles que m'han semblat adients per al moment vital en el qual us trobeu. Certament, la tria de les dites i la meva interpretació d'aquestes estan condicionades per la meva pròpia experiència vital; però espero que vosaltres hi trobareu també algun tipus de sentit.

Començo, doncs, amb una dita ben antiga, de la tradició xinesa, que diu que...

“If you choose a job that you love, you will never have to work a day in your life”

...que vindria a ser “Si trieu una feina que us apassioni, no haureu de treballar durant tota la vida”. Aquest és el principal consell que dono a tots aquells amics i coneguts que, sovint, em demanen orientació sobre què haurien d'estudiar els seus fills; quines professions tenen millors perspectives de futur, millors possibilitats de trobar una bona feina, etc. Crec que és una equivocació escollir uns estudis sobre criteris de feina o de perspectives futures, i en aquest sentit hi ha una dada definitiva: d'aquí a deu anys, la meitat de vosaltres treballareu en professions que encara no existien quan vau venir a la Pompeu. Repeteixo: d'aquí a deu anys, la meitat treballareu en feines que no existien quan vau haver d'escollir un grau universitari. Per tant, és absurd plantejar-se els estudis de grau pensant en futures feines. En el que s'ha de pensar és en allò que ens mou, en allò que ens omple, en allò que permet desenvolupar al màxim el nostre potencial. Doncs, bé: penso que aquest principi és vàlid més enllà dels estudis de grau. I, de fet, penso que és vàlid per a tota la vida. Per tant, ara que us

toca decidir cap a on continueu professionalment o quins estudis de postgrau escolliu, us trasllado el mateix consell: feu allò que permeti la millor versió de vosaltres mateixos. Feu allò que alliberi la vostra millor versió, i deixeu que això us porti cap a on toqui.

Continuo amb una segona dita, aquesta de Voltaire, que diu així:

“Gentlemen, I do not have enough time, so I am writing you a long letter”

...que vindria a ser “Senyors, no tinc massa temps, de manera que us escric una llarga carta”. Aquesta és una frase del segle XVIII que trobo d’una tremenda actualitat. Avui, més que mai, té sentit. Avui tenim més canals de difusió d’informació dels que hi ha hagut mai, i tothom qui ho desitja pot emetre missatges. De fet, estem desbordats pel soroll de missatges que ens vénen per totes bandes. El desafiament, i és un desafiament en majúscules, és no emetre missatges que s’afegeixin al soroll i, en canvi, emetre missatges que comuniquin idees de manera efectiva i que destaquin per sobre d’aquest soroll.

En aquest sentit, les competències que més servei us faran durant tota la vida professional, sens dubte, seran el saber escriure i el saber presentar idees de manera clara, concisa i atractiva. Als meus estudiants de doctorat sempre els dic que la investigació i la generació de nou coneixement només és la meitat de la seva feina. L’altra meitat és comunicar aquest nou coneixement de manera clara i assequible, i fins tot seductora. No desaproveu cap oportunitat, cap, de cultivar les competències de comunicació. Aquest és un tema que aquí, a la Pompeu, s’està començant a treballar de manera sistemàtica i transversal, com es fa al món anglosaxó, i hem de seguir per aquest camí. La Pompeu ha estat pionera, per exemple, en la competició de presentar tesis doctorals en 4’, i si teniu ocasió us aconsello que aneu a la web i mireu els vídeos dels guanyadors dels últims anys per apreciar com es poden sintetitzar, per a tots els públics, en 4’, els resultats de quatre o cinc anys de recerca. Tot un triomf de la comunicació, tota una carta curta que faria orgullós al mateix Voltaire.

Continuo amb una afirmació de Picasso, aquesta directament en castellà:

“Las computadoras son inútiles. Solamente pueden darte respuestas”

Segur que el rector, com a bon filòsof, comparteix la idea que, sovint, el més important no són les respostes, sinó les preguntes. Per als enginyers i informàtics com jo, l’afirmació que els ordinadors són inútils pot semblar una heretgia i una provocació; però si anem més enllà del significat literal, la frase de Picasso té una enorme rellevància per al món en què us tocarà viure i treballar a vosaltres. Estem en un procés exponencial d’augment de les potències de computació de les nostres màquines, i com a anècdota sempre explico a classe que un *smartphone* actual de gamma baixa té més capacitat de computació que tota la xarxa d’ordinadors que van portar un coet a la lluna l’any 69. Això és el que porteu a la butxaca, un autèntic

superordinador, que a més està connectat a un núvol que no és més que un repositori d'ordinadors encara més potents. I, per si això fos poc, d'aquí no gaire, a part d'ordinadors, també tindrem entre nosaltres robots fent tot tipus de feines mecàniques.

Davant d'això, què ens queda a nosaltres, els humans? Doncs, de fet, ens queda, per sort, el més important: ens queda la creativitat; ens queda fer les preguntes a les quals tots aquests ordinadors i robots hauran d'intentar buscar resposta. Per tant, heu de mirar de potenciar tot allò que tingui a veure amb la vostra creativitat perquè, tot i que tradicionalment s'havia considerat que la creativitat era innata, la recerca moderna ha demostrat que no només és un tema

d'aptitud, sinó també d'actitud. Les primeres composicions de Mozart no eren especialment destacables, i van ser la seva capacitat de concentració durant llargs períodes de temps i la seva persistència en la repetició i en l'assaig que van permetre aflorar el seu talent. El mateix es pot dir d'Einstein, o d'altres figures de referència. Tenien certes aptituds nates, cert; però també tenien una enorme capacitat de concentració, i en el cas d'Einstein són llegendàries les seves passejades per Zuric, de les quals va sortir la teoria especial de la relativitat.

Aquest punt de la capacitat de concentració en un tema o d'incubació d'una idea durant llargs períodes de temps és un punt que m'interessa personalment, i que porta de manera natural a la meua penúltima píndola. La dita que he triat és aquesta:

"The reasonable man adapts to the world around him. The unreasonable man tries to change the world. Therefore, all progress is the result of unreasonable men"

La traducció seria que "L'home raonable s'adapta al món que l'envolta, l'home no raonable intenta canviar el món; per tant, tot progrés és el resultat d'homes no raonables". És una afirmació del segle XIX feta a mida per al segle XXI. En un context dominat per les xarxes socials –twitter, facebook, instagram, etc.–, hi ha un perill enorme que us acabeu "marinant" en les opinions dels altres. Hi ha un perill enorme que us acabeu perdent en la cacofonia del que diuen altres persones o grups, del que diuen la resta, i que no trobeu la vostra pròpia veu. No hi ha cap recepta màgica contra aquest perill, cadascú ha de trobar els seus propis antídots. Un parell de coses que em funcionen a mi són:

1) Per una part, buscar estones de treball sense cap tipus d'interrupció electrònica, amb el Wi-Fi apagat, i 2) per una altra part, llegir menys tweets i fins i tot menys premsa i, en el seu lloc, llegir més llibres. I si són llibres d'una altra època, encara millor. Un bon llibre d'una altra època té la virtut de no estar capturat per les opinions convencionals d'aquesta època. Per tant, és més probable que pugui desafiar les nostres concepcions i ajudar-nos a plantejar idees disruptives, ajudar-nos a pensar *out of the box*.

Vaig acabant, i ho faig amb una cinquena i última dita que, originàriament, ja és en català i que, per tant, no s'ha ni de traduir. Diu així:

"Al final, el que importa no és el que has fet, sinó qui t'acompanya"

Són paraules adients ara que marxeu. Quan passin els anys i mireu enrere veureu, com ens ha passat a tots, que l'important d'aquests anys d'universitat no són només els coneixements adquirits, que també, sinó sobretot els lligams que heu establert amb companys i fins i tot amb professors. Alguns d'aquests lligams us acompanyaran tota la vida i seran instrumentals en el camí que anireu fent. No en tingueu cap dubte.

Aquesta certesa en la importància dels lligams que es formen és un dels motius que em conviden a l'optimisme sobre el futur d'universitats com la nostra. Davant alguns discursos pessimistes i certs presagis sobre la idea que l'educació en línia ens esborrarà del mapa, la meua resposta és que l'educació a distància mai no podrà formar les xarxes interpersonals que es forgen quan la gent comparteix anys d'estudis en un mateix espai físic.

ALMA MATTER

M'agradaria pensar també que, a part de vincles interpersonals, també heu forjat vincles fermes amb la institució. En aquest país no hi ha massa tradició de vincles entre graduats i universitat, i en aquest sentit el món anglosaxó ens porta molt d'avantatge. Ells, fins i tot, tenen una paraula, *alma matter*, per referir-se a la universitat on van fer els estudis de grau, i s'hi senten vinculats tota la vida, hi tornen sovint, hi porten els fills, i en vesteixen la roba.

Imagino que el rector, en el seu parlament, us convidarà a apuntar-vos al nostre programa UPF Alumni. Jo també ho faig, emfàticament, i de fet m'atreveixo a anar més enllà en aquesta petició. Us convido perquè en els pròxims dies, si no ho heu fet ja, passeu per la botiga que teniu just aquí sota i compreu un jersei o una tassa amb les nostres sigles i que a partir d'ara proclameu amb orgull que la vostra *alma matter* és la Universitat Pompeu Fabra. Que sigueu ambaixadors nostres, que torneu sovint, que porteu els vostres fills i que ens ajudeu a ser millors.

Us acomiada així, graduats i ara ambaixadors de la Pompeu. Gràcies per escoltar. Felicitats, i moltíssima sort.